



КАЛУСЬКА УЛОГОВИНА — знижена акумулятивна рівнина у межах Середнього Передкарпаття. Ін. назва — Лімниц.-Болохів. улоговина. Розташ. в Івано-Фр. обл. Деякі науковці до складу К. у. зараховують долини р. *Лімниця* та *Сівка* у Передкарпатті, що обмежуються на Сх. Войнилів. височиною і долиною р. *Дністер*; інші — лише середні частини долин р. Лімниця, Сівка та Болохівка, що обмежуються розчленов. денудац.-акумулятив. височинами Передкарпаття: на Пн. — Присвіцькою, на Сх. — Войнилівською, на Пд. — Прилуквинською, на Зх. — Свіцько-Чечвинською. К. у. займає переважно верхньонеоплейстоцен. надзаплавні тераси річок, у будові яких беруть участь алювіал. палево-жовті суглинки, супіски, в нижніх частинах розрізів збагачені піском. Руслові утворення представлені гравійно-гальковими відкладами. Близьке залягання ґрунт. вод зумовлює підвищене зволоження, що призводить до часткового оглеєння ґрунтів. Ці тераси характеризуються поширенням дернових опідзолених оглеєних, дернових малорозвинених та лучних оглеєних ґрунтів, на яких збереглися окремі фрагменти різнотравно-злакових лук та буково-дубових лісів; переважають с.-г. угіддя та забудова. Добре виражені середньонеоплейстоцен. надзаплавні тераси, складені алювіал. суглинками, супісками та гравійно-гальковими відкладами; їхні поверхні слабонахилені. На цих надзаплав. терасах сформувалися переважно дерново-підзолисті поверхнево-оглеєні ґрунти, зайняті в минулому дубово-грабовими лісами і різнотрав. луками, нині переважно розорані. К. у. характеризується

природ. передумовами для розвитку галоген. карсту, який найінтенсивніше проявляється у р-ні розробки Калус.-Голин. родовища калій. солей. На заплавах гол. річок і в терасов. долинах їхніх притоків поширені ерозійні процеси, катастроф. наслідки яких спостерігаються після повеней та паводків. Видобування і перероблення калій. солей сприяли нагромадженню значної кількості відходів виробництва у хвостосховищах та відвалах. Спец. утилізації потребує гексахлорбензол — токсична речовина, захоронена у межах м. Калуш (Івано-Фр. обл.) колиш. ВО «Хлорвініл». Неконтрольов. затоплення шахт «Калуш», «Голинь» і «Ново-Голинь» прісними водами зумовило актив. розмив і розчинення солі з утворенням на поверхні провалів та осідань ґрунту.

Рекомендована література

1. Койнов М. М. Природа Станіславської області. Л., 1960;
2. Природа Івано-Франківської області. Л., 1973;
3. Мельник А. В. Українські Карпати: екол.-ландшафтознавче дослідж. Л., 1999;
4. Чернега П. І. Регіональні особливості структури ландшафтів Прикарпаття в межах Івано-Франківської області // Фіз. географія та геоморфологія. 2005. Вип. 48.

С. Ю. Бортник

Бібліографічний опис:

Калуська улоговина / С. Ю. Бортник // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-10687>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).